

N:o 18.

Ank. till Riksd. Kausli den 20 Febr. 1885, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående försäljning af en del smärre kronolägenheter.

(I. A.)

Uti en till Riksdagen aflåten nådig proposition (N:o 6) af den 19 December 1884 omförmäles, att sedan i en till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Skaraborgs län den 1 April 1876 ingifven skrift vederbörande kronofogde anmält, att från förra kronoallmanningen Hillet blifvit under skattehemmanet ett mantal Åsaka Vestergården N:o 1 i Åsaka socken af Barne härad från Kongl. Maj:t och Kronan olagligen inkräktadt ett område, som jemte annan mark vore för hemmansegarnes räkning utarrenderadt emot tillhops 148 kronor årligen, och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i anledning häraf låtit vid Barne häradsrätt väcka talan om återvinnande till kronan af det från allmanningen inkräktade området, så hade bemälda häradsrätt genom utslag den 30 November 1883, hvilket numera vunnit laga kraft, förpligtat nämnda hemmans innehafvare att å näst derefter inträffande fardag, eller den 14 Mars 1884, till Kongl. Maj:t och Kronan afträda 20 tunnland 26 kappland mark. Med anmälan härom, äfvensom att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gått i författning om den kronan tillvunna markens utarrendering på förmånligaste sätt under ett år från den 14 Mars 1884, hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derefter till Kammarkollegium för den åtgärd, som på kollegium kunde ankomma, öfverlemnadt frågan om framtida användande af berörda mark och dervid tillika insändt en af Svante Johanson Hök och Anders Andersson, hvilka af egarne till hemmanet Åsaka

Bih. till Riksd. Prot. 1885. 4 Saml. 1 Afd. 16 Häft.

Vestergården arrenderat samma mark, gjord ansökning att derå, till hälften hvardera, erhålla åborätt; hvarefter Kammarkollegium i underdånig skrifvelse den 10 sistlidne Mars understält detta ärende Kongl. Maj:ts pröfning och dervid hemstält, att, utan afseende å den gjorda åborättsansökningen, den ifrågavarande marken måtte, enär densamma hvarken kunde för skogsväsendets räkning lämpligen användas eller tagas i anspråk för något annat kronans särskilda behof samt ej heller syntes kunna med fördel bibehållas för att för statsverkets räkning utarrenderas, få å offentlig auktion försäljas på de vilkor, som i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874 angående försäljning af åtskilliga mindre kronolägenheter omförmälas. I anledning häraf hörd, hade Kongl. Domänstyrelsen i underdånig skrifvelse den 27 sistlidne Maj förklarar sig biträda Kammarkollegii berörda hemställan.

I samma nådiga proposition anföres vidare, att Kongl. Maj:t genom Kongl. brefvet den 22 Oktober 1880 förordnat, bland annat, att en i staden Halmstads vestra gärde belägen löningsjord om $14\frac{1}{8}$ kappland, hvilken förut varit landsgevaldigern i Hallands län på lön anslagen, men då brukades af en hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet anställd vaktmästare, skulle få innehafvas af denne sistnämnde under hans tjenstetid med rätt till fardagsår, men att jorden derefter skulle till statsverket indragas för att för dess räkning utarrenderas eller försäljas. I skrifvelse till Domänstyrelsen den 2 Augusti 1884 har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med anmälan att innehafvaren af ifrågavarande lägenhet, landskontorsvaktmästaren O. F. Johansson, beviljats afsked från sin tjenstebefattning, samt att det Johansson tillkommande fardagsår utginge den 14 Mars 1885, hemstält, att Domänstyrelsen, oberoende deraf att jordens arrendevärde ej blifvit uttrönt på sätt föreskrefves i Kongl. kungörelsen den 10 November 1882 angående förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner, måtte förordna om densammas försäljning; till stöd för hvilken hemställan anförts, att jordens taxeringsvärde utgjorde endast 500 kronor, samt att, enligt hvad t. f. domänintendenten efter besigtning å stället upplyst, af lägenheten antagligen icke för framtiden kunde påräknas högre arrende än hvad nu för lägenheten utginge eller 20 kronor årligen; och hade derefter Domänstyrelsen i underdånig skrifvelse den 15 Augusti 1884, med åberopande af de utaf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anförda omständigheter, och då lägenhetens bibehållande åt kronan på grund af befintlig skogstillgång eller af annan för styrelsen känd anledning icke påkallades, tillstyrkt, att lägenheten måtte under de i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874 omförmälda vilkor till den högstbjudande försäljas.

Vid föredragning af dessa ärenden hade Kongl. Maj:t, som lemnat den gjorda ansökningen om åborätt till den från hemmanet Asaka Vester-

gården kronan tillvunna marken utan afseende, väl lika med vederbörande myndigheter funnit det vara med kronans fördel öfverensstämmande, att omförmälda två lägenheter försäljas; men då desamma hittills icke varit för statsverkets räkning utarrenderade och följaktligen, oaktadt af ringa värde, icke kunde hänföras till de i Kongl. brefven den 29 Maj 1874 och den 6 Juni 1879 omförmälda hemman och lägenheter, hvilka enligt af Riksdagen lemnadt medgifvande finge å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas, hade Kongl. Maj:t, som emellertid anbefalt Domänstyrelsen att gå i författning om lägenheternas utarrendering till den 14 Mars 1886, funnit sig böra öfverlemna frågan om dessas framtida disposition till Riksdagens pröfning, och har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen, att ifrågavarande två lägenheter måtte å offentlig auktion försäljas på de vilkor, som omförmäldes i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874, äfvensom att de för lägenheterna inflytande köpeskillingar måtte få användas på enahanda sätt, som vore bestämdt i fråga om köpeskillingarne för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning egde rum jemlikt Kongl. brefven den 29 Maj 1874 och den 6 Juni 1879.

I sammanhang härmed, och då den enligt beslut vid 1874 och 1879 årens riksdagar Kongl. Maj:t tillkommande rätt att förordna om försäljning af smärre kronolägenheter lämpligen syntes kunna utsträckas äfven till sådana lägenheter, hvilka, ehuru desamma förut icke varit för statsverkets räkning utarrenderade, eljest vore i värde jemförliga med dem, som utgjort föremål för Riksdagens berörda beslut, har Kongl. Maj:t för att undvika den omgång och det dröjsmål, som måste uppstå med afseende å försäljningen af kronolägenheter af förevarande beskaffenhet, när, såsom nu och förut skett, framställning derom måste i hvarje särskildt fall till Riksdagen göras, tillika föreslagit Riksdagen att medgifva, att då framdeles fråga uppstår om försäljning af kronolägenhet, hvilken ej varit för statsverkets räkning utarrenderad, men som uppenbarligen vore eller vid verkställd arrendeuppskattning funnes vara af sådan beskaffenhet, att för desamma icke kunde påräknas högre årligt arrende än två hundra kronor, det må ankomma på Kongl. Maj:t att bestämma om lägenhetens försäljning under de i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874 stadgade vilkor.

Stats-Utskottet, till hvars förberedande behandling denna proposition blifvit hänvisad, har emot de i densamma gjorda framställningar icke haft något att erinra, hvadan Utskottet hemställer, att Riksdagen, med bifall till hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit, måtte medgifva:

- a) att ofvannämnda, till förra kronoallmänningsen Åsaka Vestergården N:o 1 i Åsaka socken af Barne härad hö-

rande område af 20 tunnland 26 kappland må å offentlig auktion försäljas på de vilkor, som omförmälas i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874;

- b) att den i staden Halmstads vestra gärde belägna löningsjord om 14¹/₈ kappland, hvilken förr varit landsgevaldigern i Hallands län på lön anslagen, må å offentlig auktion försäljas, jemväl på de vilkor, som omförmälas i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874; samt
- c) att de för dessa lägenheter inflytande köpeskillingar må få användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpeskillingarna för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt Kongl. brefven den 29 Maj 1874 och 6 Juni 1879; äfvensom
- d) att då framdeles fråga uppstår om försäljning af kronolägenhet, hvilken ej varit för statsverkets räkning utarrenderad, men som uppenbarligen är eller vid verkställd arrendeuppskattning finnes vara af sådan beskaffenhet, att för densamma icke kan påräknas högre årligt arrende än 200 kronor, det må ankomma på Kongl. Maj:t att bestämma om lägenhetens försäljning under de i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874 stadgade vilkor.

Stockholm den 20 Februari 1885.

På Stats-Utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
